

FEKETÉN-FEHÉREN A FEKETE-FEHÉR GONDOLKODÁSRÓL

SZABADOS ÁDÁM

A fekete-fehér gondolkodásról lesz most szó, feketén-fehéren. Először fehéren. Szeretem a fekete-fehéren gondolkodó embereket, mert nélkülük menthetetlenül eltévednénk az élet labirintusában. Szükség van rájuk, ahogy szükség van térképre, röntgenképre, sebészkesre és arra, hogy a tanár piros tollal odaírja a dolgozatunkra: hibás megoldás! A fekete-fehéren gondolkodó emberek meggyőződéssel hiszik, hogy rendet lehet vágni a rendtelenségben, mert van értelme és célja a kozmosznak. Igazuk van. A fekete-fehéren gondolkodó emberek komolyan veszik, hogy a világban lévő rendezettség a Teremtő Isten elválasztó szavára támaszkodik, és mivel láthatóan a Teremtő is felsőbbrendű állapotnak tekintette a rendet a káosznál, ők sem szeretik a tohuvavohu kusza masszáját. A fekete-fehéren gondolkodó emberek tisztán látják, hogy különbség van a sötétség és a világosság, az élet és a halál, a szentség és a bűn, a menny és a pokol, az üdvösség és a kárhozat között. Bátran ki is mondják: tertium non datur! Nincs félig elvégzett megváltás, nincs félig újjászületett ember, nincs purgatórium. Nincs köze a világosságnak a sötétséghez, Krisztus oltárának a Beliál oltárához, a hívőnek a hitetlenhez, az élő Istennek a bálványokhoz. Ahogy Kierkegaard mondta: vagy-vagy. A fekete-fehér gondolkodásnak elvitathatatlan bibliai alapjai vannak.

És akkor most feketén. A fekete-fehér gondolkodás rendkívül veszélyessé válik, ha nem ismeri fel saját korlátait. A Teremtő elválasztotta egymástól a világosságot és a sötétséget, de utána nem két kocka jött létre – az egyik fekete, a másik fehér –, hanem egy színes és élettől burjánzó világ, a pezsgő élet megszámlálhatatlan formája és fajtája, melyet nem lehet sem négyzetekbe szuszakolni, sem fehérre meszelni vagy feketére kormozni. A fekete-fehér képkockák rámutatnak a fény és az árnyék kontrasztjára, de a valóság mindig több fénynél és árnyéknál. Az élet ellenáll annak a törekvésünknek, hogy mindenestül a kettős számrendszerbe digitalizáljuk. Hiába ostromoljuk steril kategóriáinkkal és rendszereinkkel, makacsul tartja hadállásait. Nem engedi, hogy fekete-fehéren gondolkodó emberek véres csonkolást végezzenek rajta. Ha időnként levágják mégis egyik vagy másik fejét, ezerfejú hidraként áll bosszút azon, aki ezt tette vele. A nyomába ered, és fricskát mutatva mindig új kacsként dugja a fejét a rendszer eresztékei közé, folyton bosszantva azt, aki megpróbálta őt megcsúfítani. A fekete-fehér gondolkodással az a baj, hogy alapvetően tiszteletlen a Teremtő alkotásával szemben. Pedig istentiszteletnek hiszi magát, de nem látja, milyen vékony mezsgye választja el az istentiszteletet az istenné válás törekvésétől. A fekete-fehér gondolkodás nem csak a kertet műveli, hanem teljes ellenőrzést próbál gyakorolni a káosz fölött, és ezzel öntudatlanul elköveti Ádám bűnét: olyanná válik, mint az Isten, jó és rossz tudója.

A fekete-fehér gondolkodásnak akkor van legitim szerepe, ha belátja: rendkívül korlátozott a fennhatósága. Van fekete, van fehér, de vannak színek is. Időnként szükség van a kontrasztra, hogy különbséget tudjunk tenni a fény

és az árnyék között. Időnként csak a fekete-fehér gondolkodás menthet meg bennünket az őskáoszba való visszazuhanástól, vagyis a kárhozattól. Időnként tényleg nincs harmadik opció. De a világ alapjában véve mégiscsak színekből áll, és Isten szereti ezt a színes világot, a fekete és a fehér közötti átmenetet, az élet burjánzását, a sokféleséget, a valóság milliárdnyi szálból álló szövetét, hiszen ő alkotta. Noé idején szövetséget is kötött az emberrel, hogy nem pusztítja el többé a világot özönvízzel. Szövetsége jeléül a színek széles spektrumát felvonultató szivárványt helyezett az égre. Ott áll a Bibliában feketén-fehéren.